

optometrie optometrie optometrie
metrie optometrie optometrie opti
trie optometrie optometrie optom
optometrie optometrie optometrie
metrie optometrie optometrie opti
trie optometrie optometrie optom
optometrie optometrie optometrie

Co je to optometrie?

Pokračování z čísla 2/2010

Kdo se chce v dnešní době internetu, plně automatických brusů, zábrusných center a všeobecné tovarové dostupnosti zabývat v oční optice pouze prodejem brýlí, jeho dny jako samostatného podnikatele nebo živnostníka jsou sečteny. Má budoucnost pouze jako prodavač brýlí. Proto nemůže do budoucna seriózní oční optika existovat bez optometrie a stejně tak pouze

s obtížemi může existovat optometrista bez oční optiky (v celé České republice sečteme **samostatně působící optometry** bez návaznosti na oční optiku na prstech jedné ruky).

Položme si citlivou otázku: „**Proč by si měl běžný zdravý dospělý spotřebitel nechat změřit oči a doporučit případnou následnou korekci zraku u optometristy a nevyhledávat v této souvislosti očního lékaře?**“ A naopak, abychom byli spravedliví – jaké argumenty hovoří v této souvislosti spíše ve prospěch lékaře-oftalmologa?

Uvedeme si nejprve argumenty hovořící ve prospěch optometrů a poté argumenty ve prospěch oftalmologů.

Výhody optometrů v oblasti měření a korekce zraku u zdravých dospělých:

- **Delší, lepší a specializované vzdělání optometrů** v oblasti měření a korekce zraku, než je tomu u běžného i atestovaného oftalmologa. Stačí si sečíst počet odučených teoretických i praktických hodin věnovaných optometrii na univerzitě u optometrů na straně jedné a oproti tomu u oftalmologů na straně druhé.

- **Úspora času** na straně spotřebitele. Optometrista na rozdíl od oftalmologa nemusí řešit akutní bezodkladné případy, proto je spíše schopen dodržet plánované termíny. V případě individuální potřeby delšího měření není vázán limity zdravotních pojišťoven a může klientovi věnovat tolik času, kolik je v jednotlivých případech potřeba, a to bez finančních ztrát. Případný další výběr a přizpůsobení korekce může následovat ihned bezprostředně po změření očí bez zbytečných časových prodlev.
- **Lepší záruka.** Jasná a konkrétní situace spotřebitele v případě eventuální reklamace a nespokojenosti s vizuální ostroty a zrakovou pohodou. Zdravotní prostředek byl celý navržen, realizován a garantován jedním právním subjektem. Proto má spotřebitel lepší a rychlejší šanci dovolat se svých zákonných práv a záruk v případě nespokojenosti.
- **Získání potřebných informací pro realizaci korekce.** Bez vlastního měření se optika nemá šanci dozvědět informace nutné k realizaci moderních korekčních prostředků. Současný předepsaný receptový formulář zdravotních pojišťoven je na úrovni „vyspělého“ optického světa z přelomu 19. až 20. století (!) a neobsahuje ani z poloviny potřebné informace k realizaci zdravotnického prostředku (obr. 1, 2). Marně byste v současném

receptu hledali zásadní informace jako např. údaje o vizu, vrcholovou vzdálenost, centrační údaje, stav binokulárního vidění, pracovní a korekční vzdálenost, dioptrickou hodnotu a centraci původních brýlí atd. Pouze vlastním měřením má tak optika šanci se požadované údaje dozvědět a nedělat tak brýle, které by bez potřebných údajů mohly být „sázkou do loterie“.

- **Lepší aktuální přehled o korekčních možnostech** nových produktů. Výrobní optické firmy vyvíjejí stále nové produkty. Jejich optimální využití je náročné na další vzdělávání a odbornou informovanost optika-optometristy. Lze odůvodněně pochybovat o tom, že při náročnosti lékařské profese může běžný oftalmolog být schopen sledovat kromě neustálého vývoje na poli diagnostických a léčebných metod zároveň i specializovanou korekční, technickou problematiku a její specifika.
- **Přímý dohled nad konečným přizpůsobením korekčního prostředku.** Optometrista by měl mít bezprostřední dohled nad anatomickým, optickým přizpůsobením a dílenskou realizací korekčního prostředku. Může tak ovlivnit a účinně zkontrolovat provedení předepsaných hodnot.
- **Bezprostřední zpětná vazba.** Pouze oční optik-optometrista zažívá denně reakce a pocity jedince při výdeji realizovaného zdravotního prostředku. Má rovněž přehled o vizuální výkonnosti jedinců. Je neprodleně informován o délce adaptace a výkonnosti vydaných nových brýlí, čoček nebo jiného zdravotního prostředku. Oftalmolog tuto možnost optometristům většinou závidí a v běžné praxi v aktuálním čase ji ani nemá.
- **U optometristy je klient rovnocenným partnerem** při měření, navrhování a realizaci korekčního zdravotního prostředku. Záleží pouze na jeho dobrovolném rozhodnutí ohledně kvality, ceny a realizace, případně nerealizace doporučeného zdravot-

obr. 1 Německý standardní recept na brýle z roku 1924 obsahuje víc informací než současný recept v České republice. Tato skutečnost nikoho nezrušuje (ani zdravotní pojišťovny, ani oftalmology a už vůbec ne české optiky-optometristy).

obr. 2 Současný poukaz na brýle. V tomto případě byl lékař uvědomělý a napsal mimo dioptrických hodnot i pacientovo PD, i když kolonka pro PD ve formuláři chybí. Které další informace byste ocenili a využili?

- **Menší riziko nákazy.** Protože u optometristy je daleko nižší frekvence pacientů s případnou mikrobiologickou nákazou, než je tomu v běžných lékařských zařízeních, je u optometristy daleko menší riziko onemocnění infekční nemocí (odhady hovoří o 5–12% takto nově získaných nálezů při návštěvě nemocničních nebo ambulantních lékařských zařízení).¹

Tyto argumenty pochopila už i nestátní lékařská zařízení, např. špičková soukromá česká oční klinika Lexum, jež intenzivně začala zaměstnávat v širším měřítku i optometry, kteří mají pevné místo v předoperačním i pooperačním měření, při kontrole a péči.²

placená inzerce

Prodáme oční optiku v centru Prahy

Je dobře zavedená (15 let), kompletně vybavená včetně dílny a oční ordinace.

Převod nájemní smlouvy zajištěn.

Tel.: 731 417 173, 224 219 915

Email: prodej.optiky@gmail.com

Výhody oftalmologa v oblasti měření a korekce zraku u zdravých dospělých:

- **Komplexní zdravotní preventivní kontrola očí a zraku.** Oční lékař se nesmí zabývat odděleně pouze problematikou vidění bez vynechání potřebné preventivní lékařské péče. Spotřebitel tak vyřeší jednou návštěvou kromě předpisu i zdravotní prevenci.
- **Příspěvek od zdravotní pojišťovny.** Spotřebitel návštěvou u očního lékaře získává také finanční příspěvek na novou korekci od své zdravotní pojišťovny. U optometristy tento příspěvek v rámci aktuálních právních norem zatím získat nemůže.
- **Lepší odborné renomé lékařské profese.** Optometrie se jako relativně mladý obor nestihla dostat do veřejného povědomí spotřebitelů. (Kolegyni v jednom případě klient řekl, „že se asi špatně učila, když je pouze optometrista a nestala se oční lékařkou.“).
- **Lékařsky mírně nadřazený autoritativní přístup** vyhovuje zejména pasivním lidem. Pomáhá jim lépe se rozhodnout a přesměrovat možné riziko na někoho jiného.

Rozumný oční optik-optometrista se snaží získat od klienta potřebné informace o jeho zdravotním stavu. Oční i všeobecné nemoci mohou mít významný vliv na výkonnost a ametropii oka. Bylo by jak lidsky, tak i obchodně neetické zamlčet klientovi hranice optometristického měření a vyšetření, zejména neinformovat ho o nutnosti pravidelných preventivních lékařských kontrol očí, zejména ve vyšším věku. Snahou optometristy je, aby navržená korekční pomůcka sloužila co nejdéle. U tranzitivních (v čase měnících se) ametropií existuje přímá souvislost s nemocemi očí, jinými onemocněními a užíváním léčiv.

Zejména u těchto **3 symptomů** se nedoporučuje další optometristické měření a vyšetření bez přímé konzultace oftalmologa:

- náhlé zhoršení ostrosti vidění,
- bolest oka, bolest v okolí oka a hlavy,
- diplopie – dvojité vidění.

V rámci zlepšování servisu a služeb začali optometristé nabízet tzv. optometristický screening. Screening znamená provádění různých měření a vyšetření k zjištění funkcí, hodnot nebo stavů lidského těla či jednotlivých tělesných systémů. Získaná fakta se porovnávají s odpovídajícími normálními hodnotami.³

Upozornění: Screening nesmí být zaměňován s diagnózou!³

Získané hodnoty ze screeningových vyšetření rozdělujeme na pozitivní a negativní biostatistické hodnoty.³ Základní objekty měření a vyšetřování u optometristické činnosti:⁴

Všeobecné:

- anamnéza.

Zrakové funkce:

- naturální vizus (Visus s.c.),

- korigovaný vizus (Visus c.c.),
- kontrastní citlivost (s plnou korekcí),
- citlivost na oslnění,
- barvocit,
- perimetrie,
- kampimetrie – Amslerův test.

Osová lomivost:

- objektivní refrakce – do dálky,
- subjektivní refrakce – do dálky,
- subjektivní refrakce – do blízka,
- akomodační schopnost.

Binokulární vidění:

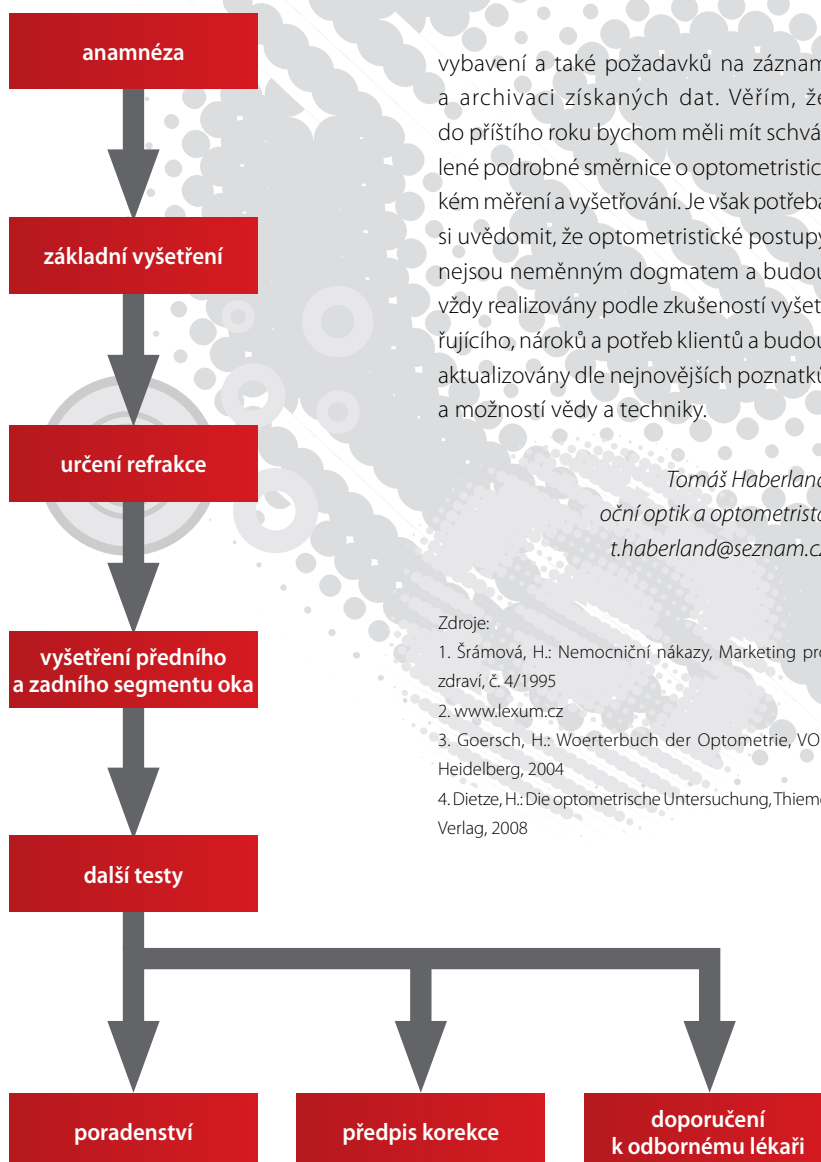
- prostorové vidění (stereovidění),
- tzv. cowen a uncowen test,
- posouzení motility očí,
- test forií do dálky i do blízka,
- vergenční a akomodační schopnost,
- testy fixační disparity,
- suprese.

Zdraví očí:

- test reakce pupil,
- pozorování a posouzení předního segmentu oka pomocí šterbinové lampy
- bezkontaktní pachymetrie,
- zjištění rohovkové geometrie (zakřivení a topografie),
- oftalmoskopie zadního segmentu oka
- bezkontaktní tonometrie.

Pořadí měřených a vyšetřovaných funkcí si určuje dle potřebného účelu optometrista. Na začátku je vždy samozřejmě anamnéza. Testy, u kterých musíme počítat s oslněním očí, např. oftalmoskopie, by neměly být vykonávány před měřením zrakových funkcí. Na každé vyšetření by mělo navazovat poradenství nebo doporučení, a to buď sdělením možnosti zrakové korekce, nebo také doporučením k vyšetření odborným lékařem (obr. 3).

Co může a smí měřit a vyšetřovat optometrista? O tom by měla rozhodovat naše profesní organizace (SČOO) a platné státní zákonné normy, které rozhodují o samostatném vykonávání optometristické profese. V současné době SČOO intenzivně pracuje na obsahu optometristického vyšetření včetně minimálních požadavků na technické a hygienické

vybavení a také požadavků na záznam a archivaci získaných dat. Věřím, že do příštího roku bychom měli mít schválené podrobné směrnice o optometristickém měření a vyšetřování. Je však potřeba si uvědomit, že optometristické postupy nejsou neměnným dogmatem a budou vždy realizovány podle zkušeností vyšetřujícího, nároků a potřeb klientů a budou aktualizovány dle nejnovějších poznatků a možností vědy a techniky.

Tomáš Haberland
oční optik a optometrista
t.haberland@seznam.cz

Zdroje:

1. Šrámová, H.: Nemocniční nákazy, Marketing pro zdraví, č. 4/1995
2. www.lexum.cz
3. Goersch, H.: Woerterbuch der Optometrie, VOF Heidelberg, 2004
4. Dietze, H.: Die optometrische Untersuchung, Thieme Verlag, 2008

obr. 3 Hrubý průběh optometristického vyšetření.⁴